

MINNINGARORÐ

Tveir søgufróðir toftanesmenn farnir

Karl hjá Nelli doyði 17. mai, og Kaj hjá Andreu doyði 12. oktober 2019. Soleiðis kundi verið sagt fyrr. Nella var omma Karl, og Andrea var mamma Kaj. Teir báðir vóru toftanesmenn, vuku upp á Toftanesi í Leirvík. Karl var sonur virkisfúsa keypmannin, deknin og stórlusjuteplaran og vaks upp saman við ommuni, sum tíðliga gjørdist einkja, og ógifta abbabeiggjanum í húsinum. Kaj var sonur fátæku einkjuna. Hon misti mannin við Fossanesi í 1938, og 3 ára gamli Kaj og hini fyra systkini mistu tá pápan, pápabeiggjan og eitt systkinabarn. Abbin og góð fólk har um vegir vóru um tey næstu árin.

Tað er við takksemi, eg minnst teir báðar og onnur góð fólk á Toftanesi, søgufróð og áhugað at rætta mær hond við bygdarsøguni. Lat meg bara nevna nøkur onnur, sum eisini eiga takkar-kvøðu uppiborna: Mia og Helle Justinussen, Elisabeth Høgnesen og Dinna Joensen, Tróndur Eysturstein, Regin Høgnesen, Óli Olsen, Malla og Suni Jacobsen. Tey og onnur har á garðinum lótu mær upplýsingar, søgdu frá hend-ingum og slekt og høvdu álit á, at hetta vóru klípi í somu søgu. Mong teirra hvíla nú undir grønu torvu. Friður veri við minni teirra.

Karl Nysted Hansen var føddur 30. november 1943 og elstur av fimm systkjum. Flest allir javnaldrarnir gjørdust útróðrarmenn og skipsmenn, men ikki Karl. Slektin í báðum ættum var úr bónda- og ognarhúsum. Abbin, sum æt Karl, og abbabeiggin vóru bóndasynir frá Gøtugjógv, og Nella, omman, var úr góða ognarhúsinum á Mýruni á

Toftanesi. Gamli Karl bygdi hús og handil á Toftanesi í 1909, konan tók handilin eftir hann, og síðani sonurin, Jákup Emil, og Bette, foreldrini hjá teimum fimm systkjum.

Háskúlin hevði ment mong í slektini, og pápin hevði verið á handilsháskúla í Keypmannahavn. Hugurin hjá Karl stóð til lestur og bøkur. Í 1958 kom prelinerskúli at enda í Fuglafirði, hagar eisini ung úr grannabygdunum kundu fara í skúla. Karl var fyrsti og einasti leirvíkingurin tað fyrsta árið. Árið eftir fóru fimm onnur. Treiskni og áræði hjá Karli kom til sjónar hesi árin. Javnan gekk hann hálvan ella allan vegin, súklaði ella fór við gamla rutubátinum. Karl var í unglingaárum eins og pápin virkin í losjuni og komin á læraraskúla í Havn, var hann virkin í KFUM og heimamissionini. Dámligur, ljósleiddur, brosandir og vinsælur unglingi.

Málið og søga gjørdust hansara næstu vinir. Hann dugdi málið, sum var bæði amboð, afturhvarv, varðar og nýlendi. Og her var hansara nærlagni eygsýnt. Tann sáttligi maðurin kundi kortini bita frá sær, var farið ov illa um. Málrøkt og málburður lógu honum næst at geva gætur. Karl hevur týtt hópini av barna- og ungdomsbókum, kanska eini 30, úr danskum, norskum og svenskum. hann var blaðstjóri og stóð fyri Sunnudagsskúlablaðnum frá 1979 og til sín deyðadag, og hann var blaðstjóri á Kristiligum Ungmannablaði í fimm ár. Í sínum læraravirki í Tvøroyrar skúla frá 1969 og til 2006 lá honum næst at lata børnunum upp dyrnar til vakra móðurmálið í øllum

sínum ljóði og ljómi.

Karl giftist í 1968 við Marnu Djurhuus úr Porkeri, og tey bygdu á Tvøroyri. Árgingu, áðrenn tey finga onkadóttirina Súsonnu, fødd í august 1980. Men í mars 2000 varð livstráður hennara bráðdliga kvettur av í eini ferðsluvannlukku. Tá seig sorg og saknur seg um foreldrini, sum tey so smátt um smátt vunnu á í treysti á hann, ið tey bygdu liv sitt á.

Neyvan vardi tað nakran, at Karl hevði róð um fjørðin, tá ið hann 17. mai 2019 lendi handan fjørð. Aftur nívandi saknur og tómleiki hjá konu og familjuni. Her vil eg fegin vísa á tey góðu minningarorðini, sum Jónsvein Bech prestur hevur skrivað um Karl í Sunnudagsskúlablaðnum 3. juni 2019.

Tá ið eg fór undir bygdarsøguna í 2007, visti eg, at neyðugt var við rættlesara, men uppaftur betri, um rættlesarin hevði áhuga fyri søguni. Men eg visti ikki, hvussu nógv arbeiði fór av vera av hesum. Bókaverkið vaks ár um ár. Fyrst eitt, so tvey og at enda seks bind fram til 2014. Karl hevði játtað at rættlesa, men hann hevði eisini onnur arbeiði at taka sær av. Onnur rættlósus eisini, men Karl las samstundis bygdarsøguna, sum hann eins væl og eg sjálvur kendi. Tað var tí ikki óvanligt at fáa viðmerkingar og ískoyti frá honum, serstakliga, tá ið okkurt var um Toftanes-søguna og slektirnar har, men sanniliga eisini aðrastaðni. Eg var fegin um og takksamur fyri hesar viðmerkingarnar, sum góvu mær fastari undir fótum. Málsliga lógu vit nær hvørjum øðrum, onkustaðni veik eg tó frá, men skilti skjótt, at eg átti at halla meg at hansara orðalagi, orðasniði og stavseting. Minnst okkurt orðalag, vit skiftu orð um, t.d. at giftast og at giftast uppaftur.

Hesi orðini um Karl eru fyrst og

fremst í stórum takksemi fyri tað vala-arbeiðið, hann gjørdi, tá ið bygdarsøguna varð skrivað. Tað skal ikki á nakran hátt vera honum til last, at nakrar villur kortini eru í. Hann vildi gjørt alt til lítar og væl tað, men tíðarkarmurin og tann ógiliga tekstnøgðin góvu honum ikki tey neyðturviligu arbeiðskorini til tess. Tað kann eg bert taka á egnar herðar. Góða Marna og tit systkin, hjartans takk fyri alt tað, sum Karl bar til Leirvíkar bygdarsøgu. Æra veri minni hansara.

Kaj Norðgerð, Kaj føddur Lervig 22. desember 1934, var av øðrum bergi brotin og vaks upp í øðrum umhvørvi á Toftanesi. Hann var fjórða barnið hjá Jóan Peturi og Andreu, sum bygdu á Hæddini inni á Gerðisbakka. Tey finga fimm børn, sum gjørdust faðirleys í 1938. Abbin, Óli, sum tá misti tveir synir og ein abbason ísenn, royndi at vera í faðirs stað hjá Kaj og teimum.

Har um vegir, og serliga á Gerðisbakka, var saknur og sorg gerandiskostur ár um ár av missi á sjónum, av vanlukkum og sjúku - tuberkular, meslingar og krabbamein. Tí gjørdist fátæksligt og møðsamt hjá mongum. Harafturat vóru triatiárin blóðfátæk. Tað var smátt hjá mest sum øllum í bygdini. Tá var gott við einum gerði til veltu og kúgv, og við hønum á vagli og báti á lunni. Kúgv og fiskur lívbjargaði teimum smáu, og gomul fólk vóru um tey, meðan møður vóru í hoyna, torvi ella fiski.

Kaj vaks upp millum útróðrarmenn, skipsmenn og gerðismenn og gjørdist teimum líkur. Ein ond av háskúlanum, har nøkur fá høvdu verið, var eisini í hesum bygdarlagnum og gav kanska sín serliga íblástur. Harafturat var abbin í móðurætt skipari, kommunuformaður - og sjónleikari. Kaj fór til skips

Karl Hansen stimitur á Vágfirði umleið 1965. Afturi í skut kemur Hans Pauli Strøm undan

Kaj, aftara rað høgumegin, saman við øðrum skipsmonnum: Álvur Olsen, Torgrim Jacobsen, Kaj Norðgerð, Palli Justinussen, Svend Christiansen, Elias Lervig og Tummas Jacobsen